

T I J D S C H R I F T

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM

17^e Jaargang.

AMSTERDAM

JOHANNES MÜLLER

1909

Geboorte- en Dooppeningen der Oranjes.

Waar bijna alle dagbladen en tijdschriften in ons vaderland in de laatste dagen van April en de eerste week van Mei j.l. vol waren van de „blijde verwachting” en de „blijde gebeurtenis”, mag en wil ook het Tijdschrift van ons Genootschap, aan hetwelk H. M. het predikaat Koninklijk verleende, niet achterblijven, willen ook wij gedenken het voor Nederland zoo heugelijke feit der geboorte van H. K. H. prinses JULIANA. En hoe kan dat door ons beter geschieden, dan door een woord te wijden aan de geboortepenningen der Oranjes in het algemeen, aan die van 30 April 1909 in het bijzonder?

Ten opzichte der eerste willen we beknopt vermelden de zinnebeeldige voorstellingen, die de makers kozen om de „blijde gebeurtenissen” uit te beelden, van de laatstgenoemde zullen we trachten een volledige beschrijving te geven.

De eerste geboortepenning, dien wij aantreffen, is van 19 December 1736 door NICOLAAS VAN SWINDEREN. Het toen geboren, prinsesje, dochter van prins WILLEM IV en van ANNA VAN GROOT-BRITTANNIË, overleed onmiddellijk na de geboorte.

De stempel was vermoedelijk reeds grootendeels gereed en vertoonde de vorstelijke moeder, met het kind op haar schoot, zittende voor een oranjeboom. Fluks er een blazend engelenkopje, de wind, bijgegraveerd, die een oranjeappel van den boom doet vallen! 1).

1) VAN LOON, *Vervolg Pl. 10, N°. 101.*

Den 28sten Februari 1743 werd het vorstelijk paar nogmaals een dochter geboren, prinses CAROLINA, 1) en weder vereeuwigd VAN SWINDEREN dit feit in metaal, ditmaal door de afbeelding van de geboortestad — Leeuwarden — met op den voorgrond een vrouw (de prinses ANNA?) met het kind op den arm, bestraald door een hemellicht. 2) Geeft de eerstgemelde penning de wapens der ouders te zien, deze vertoont hunne borstbeelden.

De zwitsersche graveur DASSIER (Genève) maakte een penning op de geboorte van den graaf VAN BUREN, later prins WILLEM V, die 8 Maart 1748 te 's-Gravenhage het levenslicht aanschouwde. De jonggeboren prins ligt op den schoot eener vrouw, die een hoorn van overvloed in de hand houdt en aan wier voeten de nederlandsche leeuw rust. De kz. vertoont het borstbeeld van prins WILLEM IV. Ook HOLTZHEY en VAN SWINDEREN herdachten deze geboorte. De eerste met twee penningen: een engel daalt met den jonggeboren prins neder uit den hemel en biedt dien op den anderen penning aan PALLAS en BELLONA aan, vertegenwoordigende het huis van ORANJE-NASSAU en de Vereenigde Nederlanden; VAN SWINDEREN geeft den prins aan JUNO op schoot en plaatst daartegenover de faam, tusschen hen een bord met opschrift 3).

DIRKS, *Repertorium* N°. 1040, vermeldt een penning van J. VAN MOELINGEN, een afgehouden stam met twee jonge loten (prinses CAROLINA en den jonggeboren erfprins), met geboortedatum van laatstgenoemden. Kurieus is een graveerde penning met voorstelling der kraamkamer,

1) Huwde 5 Maart 1760 met KAREL CHRISTIAAN, prins VAN NASSAU-WEILBURG, overleed te Kirchheim (Pfalz) 6 Mei 1787.

2) VAN LOON, *Vervolg* Pl. 19, N°. 176.

3) " " " Pl. 25, N°. 254, 255, 262, 263. N°. 264 dunkt mij van later tijd, waarom N°. 255 wordt vermeld als geslagen op *den doop* van den prins is mij een raadsel.

waarin een vrouw een reuzenkind aan den vorsteliĳken vader aanbiedt 1).

Den 28sten November 1770 werd prins WILLEM V een dochter geboren, prinses LOUISA 2).

KONSE laat de prinses in haar eentje nederdalen op een wolk in een bloembed, waarbij het arme kind alle kans heeft terecht te komen op een bundel van met de punten omhoog gerichte pijlen, HOLTZHEY geeft een engel op een wolk gezeten met de erfprinses in de armen, VAN MOELINGEN en MARMÉ laten haar door een engel aanbieden aan de nederlandsche maagd, hier gezeten in haar tuin, daar op eene knie liggende onder een van wingerdranken omslingerden boom, beeld der vruchtbaarheid; VAN BERCKEL geeft eenvoudig een vruchtdragenden oranjeboom en een onbekende graveur doet ons de hollandsche maagd zien, zittende in haar haag, met de jonggeboren prinses op haar schoot 3).

Nog geen twee jaar later konden de graveurs weder aan het werk, want 24 Augustus 1772 werd de erfprins, later Z. M. Koning WILLEM I, geboren. VAN CALKER en VAN BERCKEL weten niets beters te bedenken, dan de gebruikelijke aanbieding van den prins door een engel aan de nederlandsche maagd, de laatste fantaseert diens portret, een flink kind voor een pasgeborene! VAN MOELINGEN toont ons de nederlandsche maagd, staande in haar tuin met het prinsje op den arm; een jong meisje — prinses LOUISA — trekt haar bij den rok, alsof ze vraagt om haar broertje eens te mogen zien; een draagteeken toont ons de vorstelijke ouders, staande ter weerszijde van een oranjeboom, waarin AMOR zit 4). Op den penning door VAN BERCKEL

1) *Oranjepennningen* N°. 760, afgeb. Pl. XI. Zie DIRKS *Repertorium*, N°. 1042.

2) Huwde 14 Oktober 1790 met KAREL GEORGE AUGUST, erfhertog VAN BRUNSWIJK-WOLFENBÜTTEL, overleed te 's-Gravenhage 15 Oktober 1819.

3) VAN LOON, *Vervolg* Pl. 40, N°. 439-444.

4) „ „ „ Pl. 43, N°. 474-478.

bij de geboorte van prins WILLEM GEORGE FREDERIK, 2^{en} zoon van prins WILLEM V 1), 15 Februari 1774, komt geen zinnebeeldige voorstelling voor.

De tijdsomstandigheden waren zeker oorzaak, dat we van 1774 tot 1909 slechts één geboortepenning betreffende ons vorstenhuis, vinden, n. m. dien door VAN DER KELLEN op de geboorte van den oudsten zoon van den kroonprins, later koning WILLEM III, prins WILLEM, 4 December 1840, „de derde hoop des rijks”. De penning toont ons de nederlandsche maagd met den jonggeboren prins op den arm 2).

Vreemd, en wel een bewijs voor den geringen bloei der medailleerkunst omstreeks 1880, is het, dat bij de geboorte van H. M. onze Koningin geen enkele penning verscheen. Thans des te rijker oogst!

Het vlugst was de firma J. M. VAN KEMPEN & ZONEN te Voorschoten er bij met een draagteeken vertoonende een vruchtdragenden oranjeboom in tobbe, daarvoor een vliegend lint, met het opschrift: ORANJE BOVEN, daarachter de opgaande zon, ter zijden schildjes met de monogrammen: W en H, 't geheel omgeven door een gestileerden lauwerkrans. Zilver op oranjerzet en aluminium op oranje strikje, 25 m.M. met aangehechte veiligheidsspeld.

Prijs in zilver / 0.45, in aluminium / 0.11.

Dit draagteeken is erg handig gemaakt: jaartal noch doel verkondigt het, was dus ook bij onverhoopte niet-ervulling der blijde verwachting voor een andere gelegenheid bruikbaar! Alleen voor de zilveren exemplaren verkondigde het deksel van het doosje het doel; dit droeg n.m. een afbeelding van het draagteeken met het omschrift in oranjeletters:

1) VAN LOON, *Vervolg* Pl. 45, N°. 490. Hij overleed te Padua 6 Januari 1799. Zijn gebeente en het door CANOVA beeldhouwde grafmonument werden voor enkelen jaren van daar naar Delft overgebracht.

2) DIRKS, N°. 569. Prins WILLEM overleed als kroonprins te Parijs, 11 Juni 1879.

NEERLAND'S · WENSCH · VERVULD

· 1909 ·

en den naam der firma. Beide in mijne verzameling.

Ook de Nederlandsche Fabriek van Gouden en Zilveren Werken v/h J. A. A. GERRITSEN te Amsterdam en 's-Gravenhage — fabriek te Zeist — was vlug en . . . voorbarig. Voor menig winkelvenster hing toch een afbeelding van na te melden grooten penning met den datum: MAART 1909 en in natura het kompositie draagpenninkje eveneens met: MAART 1909, later vervangen door penninkjes met: APRIL 1909, zonder datum. Beide, evenals de afbeelding van den grooten penning, in mijne verzameling.

Spoedig na de geboorte verschenen deze penningen met den juisten datum.

V.z. De links gewende borstbeelden van het vorstelijk paar, de prins in admiraalsuniform, H. M. met diadeem, onderlangs: bloeiende oranjetakken. Daarvoor: *Aug. Falise*. Omschrift: KONINGIN WILHELMINA EN PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN.

Kz. De nederlandsche maagd met palmtak in de linkerhand, den leeuw aan hare voeten, grift op een balustrade den geboortedatum: 30 APRIL (ingeklopte, ingezwarte letters), vóór haar de koninklijke wieg, omgeven door vruchtdragende oranjetakken.

Op den achtergrond opgaande zon, in welker stralen men leest:

GEBOREN

1909

op de afsnede: A. FALISE GERR (itsen).

Zilver en gepatineerd brons, 60 m.M. Prijzen / 10.— en / 2.50. Mijne verzameling.

Dezelfde, doch met den datum *in relief*, 26 m.M.

Zilver / 2.—, brons / 1.25. Met oog en ring goud / 19.—, verguld zilver / 2.50, zilver / 1.90, kompositie / 0.12½. *

In mat verzilverd metaal * door de firma IVENS & Co.

in fotografieartikelen, Rokin 164, te Amsterdam, kosteloos voor hare klanten beschikbaar gesteld.

Als broche goud f 20.—, verguld zilver f 2.75, zilver f 2.25.

★ Mijne verzameling.

Denkelijk van buitenlandschen oorsprong is het navolgende penninkje, dat reeds begin April te koop en later in meerdere winkels geëtaleerd was, als geschenk voor de klanten.

Vz. Borstbeelden, geheel gelijk aan die van FALISE—GERRITSEN, wellicht gemaakt naar de toen reeds verspreide afbeelding van den grooten penning.

Omschrift, gelijk, doch doorlopend, dus *zonder* ruimte tusschen : HENDRIK en DER.

Kz. In een zuilengang, waarachter de zon opgaat, ligt de jonggeboren prinses in een zeer ouderwetsch model wieg, de nederlandsche leeuw pakt een dutje, bij het waken afgelost door een bij het wiegje staanden engel. Omschrift :

GEBOREN 1909 * * *. Op de afsnede : schildje met het monogram W. H. rustend op eiketakjes.

Verguld en verzilverd koper, met oog en ring, 28 m.M. Prijs f 0.10. Mijne verzameling.

Na de geboorte werd het omschrift op de kz. gewijzigd en luidt :

GEBOREN 30. 4. 1909 (zonder de drie sterren). Mijne verzameling 1).

Na het voorbarige bericht omtrent de geboorte eener prinses op 28 April verschenen te Amsterdam draagteekens, vertoonende de aanzierende borstbeelden, links van H. M. de Koningin in laag uitgesneden lichtblauw kleet met diadeem,

1) Werd o. a. uitgereikt aan de deelnemers aan den optocht te Ter-Aar op 18 Mei 1909.

rechts van Z. K. H. prins HENDRIK in generaalsuniform, tusschen hen in een pasgeboren kindje, boven in het veld een koningskroon.

Gekleurde fotografie in gladden koper vergulden rand, 34 en 23 m.M. Als voren, omgeven door opengewerkten metaalrand, 30 m.M.

Prijzen / 0.17½, / 0.10 en / 0.15, alle met aangesoldeerden speld, en in mijne verzameling.

Om bij 't zelfde genre te blijven, uit 's-Gravenhage ontving ik een dergelijke ongekleurde foto van H. M. met een kindje in bakerkussen in de armen, in koperen rand, 21 m.M. met oog, bevestigd aan strik in de nationale kleuren met verguld koperen overslag.

Behalve met de voorlaats bedoelde draagteekens in brochevorm, doch de foto der koninklijke familie rondom meer afgesneden, in effen rand en een zeer verkleind exemplaar in effen rand met oog en ring, werd tijdens de feestviering te 's-Gravenhage op 8 Mei j.l. gevent met de twee hierna volgende draagteekens:

Twee saamgestrikte vlaggen, de stokken en omtrek (kabelrand) van verguld blik, bevattende foto's op blik, links van H. M. de Koningin, met parelsnoer en diadeem en van Z. K. H. den Prins in generaalsuniform (borstbeelden), rechts liggende baby. Dezelfde foto's op twee rokoko-schildjes, boven gescheiden door een ornament, onder rustende op een vliegend lint, waarachter een eiketakje, alles van verguld blik. Prijs / 0.10 per stuk. Beide in mijne verzameling. *

Na de geboorte verscheen een penning uitgegeven en ontworpen door M. J. GOUDSMIT, hofjuwelier te 's-Gravenhage, Plaats N°. 23, vervaardigd in de Stichtsche Fabriek van Zilverwerken van C. L. J. BEGEER.

Vz. Links gewende borstbeelden van het vorstelijk paar, de prins in admiraalsuniform, H. M. met parelsnoer en diadeem.

Kz. De op eene knie liggende nederlandsche maagd ontvangt in de uitgestrekte armen de jonggeboren prinses, die haar door een stoet van engeltjes wordt gebracht. Rechts tegenover haar de nederlandsche leeuw, op den achtergrond het koninklijk paleis te 's-Gravenhage. Op de afsnede: APRIL 1909. Links langs den rand: M. J. GOUDSMIT INV. 1).

Geslagen in drie grootten t. w.:

- a. 50 m.M., goud 18 kar. / 110.—, zilver / 5.50, brons / 2.25;*
 b. 35 m.M., goud 18 kar. / 43.—, 14 kar. / 35.—, zilver / 2.75,* brons / 1.50*;
 dezelfde met oog en ring, resp. / 50.—, / 43.—, / 3.15 en / 2.50;
 c. 25 m.M., goud 18 kar. / 17.50, 14 kar. / 13.75, zilver / 2.—, brons / 1.25*;
 dezelfde met oog en ring resp. / 20.—, / 17.55, / 2.50, / 1.70 en als broche / 25.—, / 20.—, / 2.50, / 1.50.

* Mijne verzameling.

Die van 50 en 25 m.M. dragen den datum 30 APRIL 1909, die van 35 m.M. alleen APRIL 1909.

De te Rome wonende nederlandsche beeldhouwer PIER PANDER modelleerde een kniestuk van eene in hoogsluitend ruim gewaad gekleede, zittende vrouw, met links gewend hoofd, een diadeem in de lokken, een hermelijn mantel om de schouders en een slapend kindje aan de borst gedrukt. Rechts op den mantel: *P. Pander*. Op de afsnede:

DE VERVULLING

1) D. C. in de *N. R. Ct, Avondblad A* van 7 Mei 1909 geeft de volgende, ietwat ondeugende beschrijving:

Een wat drukke voorstelling der blijde gebeurtenis: De Nederlandsche Maagd is rechts gezeten en ontvangt in haar uitgestrekte armen de jonggeborene. Waar op de 18de-eeuwsche penningen één engel zich met het overbrengen van het kindje belastte, is die zorg hier toevertrouwd aan een engelen-kostschooltje, dat wonderlijk om het Prinsesje heenzermt; het naastbijzijnde engeltje geeft het kindje een duwtje, zoodat het veilig nedervalt in de armen der Nederlandsche Maagd; een oude Nederlandsche leeuw ligt er grimmig bij.

Wij gelooven niet, dat bij den maker de bedoeling heeft voorgezeten, H. M. de Koningin met prinses JULIANA uit te beelden, zooals D. C. in de *N. R. Ct.* 1) het voorstelt. De gelijkenis van het vrouwenbeeld met H. M. is ver te zoeken, de voorstelling zou dan al even banaal zijn als die op de prentbriefkaarten, die reeds terstond na de geboorte de vorstelijke ouders met Hun kind afbeeldden, of de hiervoor beschreven draagteekens, die reeds vóór de geboorte dezelfde voorstelling gaven. Liever zie ik hier een symbolische voorstelling van de vervulling der blijde verwachting en als zoodanig verdient het mooie modellé onze bewondering, zoo ook de fraaie reductie en slag van de Koninklijke Utrechtsche Fabriek van Zilverwerken van C. J. BEGEER

Rechthoekige plakket, boven afgerond 82 bij 55 m.M. Prijs in zilver f 15.—, in brons f 5.—. De laatste ook als presse-papier f 7.70 en in artistiek lijstje f 10.—.

Dezelfde doch slechts 31 bij 20 m.M. Goud (18 kar.) f 35.—, zilver f 3.50, brons f 1.50. Ook met oog en ring en als broche. Zelfde prijzen.

Beide in mijne verzameling 2).

Vz. Dezelfde voorstelling als op de plakketten P. PANDER, omschrift :

DE VER- VULLING

Rechts achter de vrouwefiguur : B. U.

1) Wij zien de menscheijke voorstelling der Moeder met haar kind in de gelukkige intimiteit van Haar Moedervreugde. Voorgesteld is de Koningin, in haar armen dicht aan haar borst houdend het Prinsesje. Buitengewoon zacht en teeder is de houding van het hoofd der vorstin, aantrekkelijk de houding van het rustende kindje. Er zit niet in de majesteit der Vorstin, maar wel de majesteit der Moeder en Vrouw. Helaas is de gelijkenis der Koningin niet geslaagd.

N. R. Ct. van 7 Mei 1909, Avondblad.

2) De plakketten in zilver en brons werden later voor de leden van het Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Munt- en Penningkunde en van de Nederlandsche afdeeling der Nederlandsch-Belgische Vereeniging der Vrienden van de Medaille als Kunstwerk verkrijgbaar gesteld met 25 pCt. reductie.

Kz. Een oranjeboom, links (ongekroond) het bij K. B. d.d. 10 Juli 1907 *St.bl.* n°. 181 voor den Prins van Oranje vastgestelde wapen 1), rechts schildje met het opschrift:

30
APRIL
1909

Aan weerszijden het monogram van C(AREL J. A.)
B(BEGER)

Goudbrons, met oog en ring, 29 m.M.

Schoolkinderenpenning, prijs f —.10. 2) Mijne verz.

Later werden deze penningen afgeleverd met op de Kz. het opschrift:

JULIANA LOUISE EMMA MARIE WILHELMINA

zonder de monogrammen van den maker en onder den boom: BEGER-UTRECHT. Mijne verzameling.

Brons verzilverd, zonder oog en ring, het opschrift met *ingeklopte* letters, met monogrammen, doch zonder firma-naam, in mijne verzameling. Diende als model en werd mij gegeven voor de vervaardiging der afbeelding.

Bij gelegenheid van de feesten te Utrecht op Dinsdag 11 Mei j.l., werden aan de leerlingen van de hoogste klassen van alle openbare en bijzondere lagere scholen vanwege de vereeniging „Koninginnedag Utrecht” gedenkpenningen uitgereikt.

Vz. Gelijk den vorigen.

Kz. Opschrift:

1) Dit wapen is natuurlijk onjuist, doch de stempels werden vooraf gemaakt en, in de hoop op een prins, werd daarin diens wapen gegraveerd.

2) In het prospectus van de uitgave der penningen PANDER-BEGER staat vermeld, dat de kz. der schoolkinderen-penningen „is voorzien van naam en datum der geboorte in een zeer toepasselijke versiering.” De heer BEGER deelde mij desgevraagd mede, dat dit onjuist was, deze achterkant is nooit gemaakt, aangezien PANDER daartegen bezwaar maakte.

U I T G E R E I K T
DOOR DE
VEREENIGING
KONINGINNEDAG
UTRECHT
1909

Goudbrons, 28 m.M., met oog en ring. Mijne verz.

De *Staatscourant* van 6 Mei 1909 bevatte het hier volgende bericht :

„De minister van financiën maakt bekend, dat binnen eenige dagen gereed zullen zijn de aan 's Rijks Munt in bewerking zijnde stempels voor een gedenkpenning naar aanleiding van de geboorte van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses JULIANA.

De penning, gemodelleerd en afgewerkt door den stempelsnijder bij 's Rijks Munt J. C. WIENECKE, met een middel-lijn van 65 m.M., is op aanvraag, te richten aan den waarnemenden muntmeester van 's Rijks Munt te Utrecht, verkrijgbaar tegen den prijs van pl.m. / 10.— voor een zilveren exemplaar en van / 3.25 voor een bronzen exemplaar, waarbij étuis kunnen geleverd worden tegen betaling van / 1.—.

De aflevering zal zoo spoedig mogelijk plaats hebben in volgorde der bestellingen.”

De verdienstelijke graveur aan 's Rijks Munt heeft er naar gestreefd om een penning te maken, waarvan de stempels wel naar het groote modellé op de verkleinbank werden gemaakt, maar die toch het karakter moest ver-
toonen van een stuk geslagen met in staal gesneden stempels. Daardoor moest niet alleen in het bronzen afgietsel van het modellé veel worden gewerkt, maar moesten eveneens de reducties (opwaarts) en de stempels (inwaarts)

sterk worden bijgegraveerd; de penningen kwamen door deze omstandigheden eerst in het begin van Juni 1909 gereed.

Vz. De gehelmde nederlandsche maagd — een forsche vrouwestalte — staande op een met helm beplant duin, op den achtergrond de kimlijn van de zee. De maagd houdt het Oranjekind in de armen en drukt het een kus op het voorhoofd. Aan beide zijden versierde vlaggemasten, waaraan schildjes zijn bevestigd met den geboortedatum

datum $\frac{30}{\text{APRIL}}$ 1909, onderling (achter de vrouwestalte)

verbonden door een slinger van voorjaarsbloemen en vruchten. Links op den rand: J. C. Wienecke.

„Bij deze voorstelling”, schrijft mij de maker, „heb ik gedacht aan het feit van de blijde gebeurtenis, die ons land in feestdos hult. Bij het ontwerpen van de kz. heb ik gedacht aan de hoopvolle toekomst.”

Kz. Uit den hollandschen tuin, die gedeeltelijk door den rand van den penning is afgesneden en in het midden de zeven pijlen tusschen twee bijbundels vertoont, rijst de aloude oranjestam omhoog, waarvan menige zware tak is afgebroken. Tegen den stam bevestigd een door de koningskroon gedekt schild, waarop de links gewende borstbeelden van H. M. de Koningin in hermelijnmantel met diadeem, en van Prins HENDRIK in admiraalsuniform, als grondleggers van een nieuw geslacht: ORANJE-NASSAU-MECKLENBURG-SCHWERIN, onder de borstbeelden: HENDRIK WILHELMINA. Daarboven ontwikkelt zich uit den ouden stam een jonge, welig groeiende en vruchtdragende loot. Achter den boom lichtstralen, die de donkere wolken verdrijven, die zich in de laatste jaren boven den hollandschen tuin samengepakt hadden, door het uitblijven der meermalen verwachte blijde gebeurtenis. Rechts op den rand monogram: J. C. W. 1). Mijne verzameling.

1) Bij deze beschrijving is in hoofdzaak gevolgd een brief van den heer J. C. WIENECKE. De keerzijde van dezen penning sluit zich eigenaardig aan bij die

Door den heer H. VAN DER LAAN DE VRIES, zilversmid te Haarlem, Gierstraat, werd volgens de dagbladen aan H. M. de Koningin een penning aangeboden. Hij was zoo welwillend mij foto's van Vz. en Kz. en de noodige inlichtingen te verstrekken omtrent dit unieke stuk.

Vz. De linksgewende borstbeelden van Z. K. H. Prins HENDRIK in admiraalsuniform en van H. M. de Koningin in laag uitgesneden kleet, met diadeem en dubbel parel-snoer, een bontmantel om de schouders.

Omschrift: KONINGIN · WILHELMINA · EN · PRINS · HENDRIK · DER · NEDERLANDEN.

Kz. De nederlandsche maagd, met een liggenden, met de voorpooten op een pijlbundel rustenden leeuw, haar lans getooid met linten, staat rechts gewend onder een oranjeboom en wijst met de linkerhand op de eerste vrucht; aan hare voeten een palmtak; vóór haar de opgaande zon, in welker stralen het opschrift:

JULIANA
GEBOREN
30 APRIL
1909

Deze penning, groot 57 m.M., werd ontworpen en vervaardigd door den zoon van den aanbieder A. VAN DER LAAN DE VRIES Hz. De figuren werden in was geboetseerd op een vlakke, van geel koper gedraaide plaat, met opstaande holle lijst. Hiervan werd een gietvorm gemaakt en daarin werd de penning in zilver gegoten en daarna opgewerkt. Vooral het borstbeeld van H. M. de Koningin is zeer fraai.

van den door hem in 1901 gemaakten huwelijkspenning: de jonge loot van den ouden stam, toen bloeiende, draagt thans de gehoopte vrucht.

Met groot genoegen lazen wij de benoeming van den kunstenaar tot ridder in de orde van Oranje-Nassau, waarmede wij hem hartelijk geluk wenschen.

Later ontving ik een galvanische reproductie voor mijne verzameling. De maker is bereid voor verzamelaars galvano's te maken tegen *f* 4.—.

In Middelburg werd bij gelegenheid der geboortefeesten een kurieuse penning verkocht, 1) veel gelijkende op een doosje tandpoeder, de Vz. is namelijk bij wijze van een deksel om de Kz. heen gewerkt!

Vz. De met een helm getooide, rechts gewend staande nederlandsche maagd, de rechterhand latende rusten op een schild, waarop een allerongelukkigst gekroond leeuwte, houdt met de uitgestrekte linkerhand een kroon boven een voor haar staande wieg met kind.

Omschrift boven:

SPES

PATRIA 1909.

Kz. Ter zijde van en onder de schuin tegen elkaar geplaatste, door een koningskroon gedekte wapens van Nederland en Mecklenburg-Schwerin, het opschrift:

JE

MAINTIEN-

DRAI

Daaronder, links langs den rand, een zware lauwertak. Aluminium, hol, 63 m.M., prijs *f* —.10.

Mijne verzameling.

Volgens mededeeling van een der verkoopers, zouden deze prachtstukken gemaakt zijn door G. HOEKSTRA, beeldhouwer te 's-Gravenhage.

Den 7^{den} Mei 1909 had in het feestgebouw „Bellevue" te Amsterdam, een feestbijeenkomst plaats van de afdeling Amsterdam van den Bond van Vrije Liberalen, tijdens welke o. a. de afdeelingvoorzitter, Mr. TH. STUART,

1) Later zag ik dit stuk ook te 's-Gravenhage te koop liggen.

zijne fraaie Oranje-verzameling ten toon stelde. Aan de leden werd een feestdraagteeken aangeboden in den vorm van een schild, op oranje veld in zwarte letters de initialen van den bond:

B. $\frac{V.}{V.}$ L

omgeven door een vergulden kabelrand, gedekt door een vergulden koningskroon, met aangesoldeerden speld.

Blik, lang 25, breed 15 m.M. Mijne verzameling 1).

Dooppenningen van de Oranjes zijn niet bekend; wel wordt in *Vervolg van LOON* n°. 255 beschreven als geslagen *op den doop* van Prins WILLEM V, doch dit stukje vermeldt *niets* omtrent dien doop en draagt den datum *der geboorte*. De eenige dooppenning van een kind van een regeerend vorst is die van ANDRIEU op den doop van den Koning van Rome, op 9 Juni 1811; we zien hierop Keizer NAPOLEON I staande bij het doopvont, zijn jonggeboren zoon in de uitgestrekte armen omhoog houdend. Op de Kz. het opschrift: A L'EMPEREUR — LES BONNES VILLES — DE L'EMPIRE, omgeven door een dubbelen krans van muur- of stedekronen van verschillende grootte met de namen der steden, waaronder Amsterdam als derde stad van het rijk en Rotterdam als een der steden van den vierden rang 2).

Reeds twee dagen na den doop van Prinses JULIANA was BEGEER gereed met het navolgende plakketje:

Vz. Geheel gelijk de kleine plakket PANDER-BEGEER, doch op de afsnede:

1) Behalve dit draagteeken, dat eerst 23 Juni in mijn bezit kwam, en de na afdrop gereed gekomen door H. M. de Koningin bestelde doop-penningen van BEGEER, werden alle beschreven stukken door mij tentoongesteld op de tentoonstelling van „die Haghe”, 9—26 Juni 1909.

2) NAHUY, Pl. X, n°. 76. Merkwaardig is ook de penning van de vrijmetselaarsloge „Berceau du Roi de Rome” te 's-Gravenhage, met afbeelding van de wieg van het keizerskind. NAHUY, Pl. XI, n°. 77.

JULIANA LOUISE EMMA
 MARIE WILHELMINA
 PRINSES V. ORANJE NASSAU
 HERTOGIN V. MECKLENBURG

Kz. Opschrift:

GEBOREN
 30 APRIL 1909
 TE
 'S GRAVENHAGE
 EN
 ALDAAR
 GEDOOPT
 5 JUNI 1909
 IN DE
 WILLEMS KERK
 BEGEER UTRECHT

Zilver en brons, rechthoekig, boven afgerond, hoog 34, breed 20 m.M.

Zelfde prijzen als de geboorte-plakket.

Mijne verzameling.

De navolgende penning, bestemd om door H. M. de Koningin te worden geschonken (vermoedelijk aan vorstelijke en officiële personen, aanwezig geweest bij de doopplechtigheid), werd door de Koninklijke Utrechtsche Zilverfabriek, firma C. J. BEGEER, geslagen naar een ontwerp, persoonlijk door H. M. vervaardigd.

Gezicht op den Hofvijver te 's-Gravenhage; op den voorgrond, tegenover elkanderstaande, H.M. de Koningin in wandeltoilet en Z. K. H. Prins HENDRIK in admiraalsuniform, met omgeslagen cape, daaronder de wapens van H. M. de Koningin en van Z. K. H. den Prins, gedekt door een koningskroon, welke rust op een lint met het opschrift: 30 APRIL Daarboven, in dooreengeslingerde letters, den naam: JULIANA, waaronder een vliegend lint met het jaartal:

CICICCCCCIX, het geheel omgeven door een zwaren, met linten omwonden krans van bloeiende en vrucht-dragende oranjetakken; op de linten de wapenspreuken, links: JE MAIN- TIEN DRAI, rechts: PER ASPERA AD ASTRA. Kz. Glad. Zilver, 75 m.M.

Beschreven naar een foto, mij ingevolge goedgunstige beschikking van H. M. de Koningin, door den heer ANTH. BEGEER verstrekt.

Het ontwerp voor dezen penning schijnt geïnspireerd door den penning op het huwelijk van Prins WILLEM II met Prinses MARIA STUART, door JOHANN BLUM (VAN LOON II, blz. 258, n°. 1) en wat den krans betreft, door dien van P. VAN ABEELE, met borstbeeld van den 4-jarigen Prins WILLEM III (VAN LOON II, blz. 387).

Naar wij vernemen is nog een penning in wording met het borstbeeld van JULIANA, Gravin van STOLBERG-WERNIGRODE, gemalinne van WILLEM I (den Zwijger), Prins van ORANJE-NASSAU, mede besteld door H. M. de Koningin.

Van de plakket „de Vervulling” en van den „Regeeringspenning” (J. C. WIENECKE) zijn prentbriefkaarten in den handel gebracht.

NASCHRIFT.

Eerst uit het verslag in de dagbladen van de vergadering te Ginneken, op 13 Juli jl., ontdekte ik het bestaan van een mij nog onbekenden JULIANA-penning. Terstond telegrafeerde ik aan den heer BEGEER, die mij daarvan p. o. foto's zond, zoodat ik in staat ben om ook dezen penning nog te kunnen beschrijven, helaas, niet om hem tevens te kunnen afbeelden. Hij is door de vereeniging tot bevordering van vreemdelingenverkeer

voor Utrecht en omstreken, aan H. M. de Koningin, H. M. de Koningin Moeder en Z. K. H. Prins HENDRIK aangeboden en gemodelleerd door ons medelid CAREL J. A. BEGEER.

Vz. Sint MAARTEN (beschermheilige van Utrecht) naar links rijdende, met zijn zwaard een deel van zijn mantel afsnijdende voor den bij de achterpooten van zijn paard geknield liggenden bedelaar. Daarachter het monogram: c. b. Omschrift:

VERG. TOT BEV. v. VREEMD. VERK. VOOR
UTRECHT EN OMSTR.

Kz. Een vijftal luidende klokken, waarop men leest:

VOX — POPULI — ULTRAJECTENSIS

Omschrift:

KLOKKEN LUIDEN — LUIDEN LUID

WELKOM KLEINE ORANJESPRUIT

Gegoten brons, 90 m.M.

De Vz. werd reeds gebezigd voor den gegoten penning door de voormelde vereeniging, in Augustus 1908 aan haren eere-voorzitter, Mr. A. F. baron VAN LIJNDEN, burgemeester van Utrecht, aangeboden.

Ook de Utrechtsche Studentenvereeniging tot Vrijwillige Oefening in den Wapenhandel liet een penning slaan ter herinnering aan de blijde gebeurtenis.

Vz. Het gekroonde nederlandsche wapen, met schildhouders en wapenspreuk, daaronder: D. (egeer) V. (trecht).

Omschrift: UTRECHTSCHER STUDENTENVEREEN. TOT VRIJWILLIGE OEFENING I. D. WAPENH.

Kz. Het universiteitswapen — vlammeude zon, de bol in de kleuren van Utrecht, met het omschrift:

★ SOL IUSTITIAE ILLUSTRATA NOS.

Omschrift in parelrand:

· TER HERINNERING AAN DE GEBORTE VAN PRINSES
JULIANA 30 APRIL 1909

Brons, 46 m.M. Mijne verzameling.
(Ontvangen 17 Juli).

Amsterdam,
17 Juli 1909.

W. K. F. ZWIERZINA.

H. M. de Koningin.
Fa. c. J. BEGEER.

P. PANDER.
Fa. c. J. BEGEER.

AUG. FALISE.
J. A. A. GERRITSEN.

C. J. A. BEGEER.
Fa. c. J. BEGEER.

J. C. WIENECKE.

M. J. GOUDSMIT.
C. L. J. BEGEER.

A. V. D. LAAN DE VRIES HZ.

J. M. VAN KEMPEN & ZONEN.

Duitsch Fabrikaat?

G. HOEKSTRA.